

ПРОГРАМ РАДА¹
ISS/KS E275
Анализа хране - Хоризонталне методе

Овај програм рада донет је на седници Комисије која је одржана у периоду од 12. априла 2013. године до 26. априла 2013. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници одржаној 03. јула 2013. године.

1 Увод

Предмет рада Комисије за стандарде и сродна документа KS E275, *Анализа хране – Хоризонталне методе* (у даљем тексту: Комисија KS E275), представља стандардизација хоризонталних метода за анализу хране.

Комисија за стандарде прати рад Техничког поткомитета ISO/TC 34/SC 16, *Хоризонталне методе за анализу молекуларним биомаркерима*, Међународне организације за стандарде (ISO) и Техничког комитета CEN/TC 275, *Анализа хране – Хоризонталне методе* (осим Радне групе WG 6, *Микробиолошка контаминација*), Европског комитета за стандардизацију (CEN).

Комисија KS E275, образована је Решењем директора Института о образовању комисије бр. 3311/10-26-02/2008 од 31. 03. 2008. и Решењем директора Института о саставу комисије бр. 3311/13-26-02/2008 од 31. 03. 2008. године. Тренутно активна Комисија KS E275 формирана је Решењем директора Института бр. 794/1-26-01/2012 од 22. 02. 2012. године, а на основу одлуке Стручног савета за опште области стандардизације о утврђивању предлога за обнављање састава комисије бр. 287/78-20-02/2012 од 09. 02. 2012. године. Постојећим решењем измењен је назив комисије у складу са *Интерним правилима стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде* (ИПС 2:2013) и замењени су неки од чланова комисије из првобитног састава. Комисија KS E275 је образована ради:

– доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима Института за стандардизацију Србије;

– обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;

¹ При преводу на енглески језик треба користити израз „BUSINESS PLAN“.

- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада, и
- других активности које предложи надлежни стручни савет.

Комисија KS E275 има задатак да доноси потребне одлуке и обавља послове у вези са преузимањем свих европских стандарда и сродних докумената из надлежности Техничког комитета CEN/TC 275.

Уколико је потребно, за предмете стандардизације из области рада Комисије KS E275 за које не постоје европски стандарди и сродни документи, и не предстоји њихово доношење, комисија може да донесе одлуку о преузимању међународних стандарда и сродних докумената, а уколико они не постоје и не предстоји њихово доношење, може да донесе одлуку о преузимању националних стандарда и сродних докумената других земаља, као и о доношењу изворних српских стандарда и сродних докумената.

2 Пословно окружење

2.1 Опште

Храна је једна од највећих потреба, али и задовољстава у животу. Њен одабир се врши у зависности од традиције, културе и животне средине, при чему се задовољавају нутритивне потребе људи у односу на узраст, пол, физиолошко стање и животне навике. Људи конзумирају храну која им је доступна и тако задовољавају свој апетит.

Истовремено, треба имати у виду да је социјални и економски статус државе и појединца у њој у директој вези са доступношћу хране на тржишту, односно са њеним квалитетом. Самим тим, храна представља потенцијалну опасност по становништво, постојањем небезбедних и лоших производа који могу проузроковати погоршање здравствене ситуације у земљи.

У последњој деценији, брига о потрошачима је усмерена на безбедност хране, као и на утицај исхране по људско здравље. Болест лудих крава, птичји грип, присуство микотоксина, адитива, антибиотика, пестицида, тешких метала и металоида, остатака загађивача итд., изазвало је велику заинтересованост јавности и губитак поверења у индустрију и надлежне органе који су задужени за безбедност хране. Да би се повратило поверење потрошача неопходно је да надлежни органи предузму неопходне активности како би се потрошачи заштитили од опасне хране која може изазвати болести. Национални контролни систем треба да буде кључ за заштиту здравља и безбедности домаћих производа намењених за исхрану домаћег становништва, као и за извоз на међународно тржиште.

Потребе на тржишту диктирају неопходност преузимања стандарда у национални систем стандардизације Продаја лоших или небезбедних производа може озбиљно угрозити углед компанија, тако да је у интересу произвођача да постоје признати и прихваћени међународни/европски стандарди. Због свега тога, Комисија KS E275 израђује и доноси стандарде углавном према програму комитета ISO/TC 34/SC 16 и CEN/TC 275.

Одређени број националних стандарда из области метода за анализу шећера, настао је у складу са Директивом 79/786/ЕЕС (*Methods of analysis for testing certain sugars intended for human consumption*), која није преузета у оквиру националног законодавства.

2.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Стандарди и спецификације из надлежности Комисије KS E275 користе се у пословном окружењу Србије као основа за производне и комерцијалне послове, било при уговарању послова између трговаца и произвођача прехранбених производа.

Међутим, доступност међународних и/или европских стандарда значи да акредитоване лабораторије за испитивање прехранбених производа у свим земљама света користе исти списак метода које дају поновљиве резултате. Ако производи испуњавају прихваћене међународне и/или европске стандарде, онда постоји минимална потреба за испитивањима у појединим земљама што смањује специфичне трошкове набавке.

Према подацима Републичког завода за статистику квантитативни показатељи пословног окружења су следећи:

- промет у трговини на велико за прехранбене производе износи 369 917 милиона РСД, док промет у трговини на мало за прехранбене производе износи 369 365 милиона РСД у Републици Србији током 2011. године;
- индекс индустријске производње за прехранбене производе у 2011. години је 97,1;
- извоз прехранбених производа у 2011. години је у вредности 79,5 милијарди РСД, а у 2012. години 96,9 милијарди РСД, тако да је индекс 121,8;
- увоз прехранбених производа у 2011. години је у вредности 39,5 милијарди РСД, а у 2012. години 48,2 милијарди РСД, тако да је индекс 122,1;
- укупан удео у извозу за прехранбене производе износи 12,4 % у 2011. години, а 13,4 % у 2012. години;
- укупан удео у увозу за прехранбене производе износи 3,8 % у 2011. години, а 3,9 % у 2012. години;
- индустријска производња прехранбених производа у 2011. години износи 9 092 905 t, док је пића, освежавајућих напитака, минералне воде и флаширане воде произведено 17 984 697 hl.

2.3 Захтеви тржишта

Стандарди и сродни документи из области анализе хране – хоризонталне методе, које израђује Комисија KS E275, служе као основа за проверу квалитета прехранбених производа. Купци стандарда из надлежности поменуте Комисије припадају свим деловима ланца снабдевања, али су то пре свега акредитоване лабораторије за испитивање и контролу наведених производа, произвођачи прехранбених производа, као и трговци. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS E275 у широкој употреби, њихово редовно ажурирање је неопходно. Такође, основни захтев који прехранбени производи морају да задовоље јесте безбедност при употреби.

2.4 Аспекти животне средине

Комисија KS E275 не израђује стандарде који су у директној вези са заштитом животне средине. Постојањем међународних и/или европских стандарда омогућено је формирање листе критеријума за избор метода за испитивање намирница. На овој листи се могу наћи методе које користе опасне материје приликом испитивања. Задатак техничких комитета ISO/TC 34/SC 16 и CEN/TC 275 јесте да нађу добро оправдање за усвајање метода које би користиле опасне материје или реагенсе, или да предложе неку алтернативну методу.

3 Очекиване користи од рада Комисије KS E275

Очекиване користи од рада Комисије су следеће:

- успостављање принципа и правила за контролисање хране;
- усаглашавање националних стандарда са међународним и европским стандардима;
- олакшање веза између произвођача, лабораторија надлежних за испитивање и контролисање производа и крајњих потрошача.

Доступност српских стандарда за анализу хране хоризонталним методама од највеће је важности за испуњавање захтева слободне трговине прехранбених производа на међународном нивоу.

Кроз примену српских стандарда који за основу имају међународне и/или европске стандарде, очекује се рационализација средстава и материјала који се користе у овој области, као и да се истовремено испуне битни захтеви у погледу безбедности хране. Овим путем домаћи производи стичу потребне предуслове за постизање конкурентности у погледу квалитета на светском и европском тржишту, као и за лакшу слободну трговину. Такође, применом ових стандарда обезбеђују се предуслови за заштиту крајњих корисника и на домаћем тржишту.

4 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду ове комисије, уз осигуравање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Могуће је и учешће у статусу посматрача, под одређеним условима који су утврђени Интерним правилима стандардизације - Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе.

У раду Комисије KS E275 учествују акредитоване лабораторије за испитивање и контролисање прехранбених производа, научно-истраживачке институције, произвођачи прехранбених производа (наведени у решењу о образовању комисије).

Задатак ове комисије је да у наредном периоду укључи што је могуће већи број заинтересованих страна.

5 Циљеви и стратегије за остваривање циљева

5.1 Циљеви

- Усвајање приоритетних стандарда из области анализе хране – хоризонталне методе, у складу се Интерним правилима Института;
- Усаглашавање националних стандарда и сродних докумената са европским и/или међународним стандардима и сродним документима;
- Преиспитивање свих српских стандарда у року од 5 (пет) година од њиховог објављивања и доношење одлуке о повлачењу оних српских стандарда и сродних докумената који имају исти предмет и подручје примене као европски или међународни стандард или сродни документ;
- Заступање српских националних интереса у области рада комисије пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију кроз учествовање српских стручњака и експерата у раду наведених техничких комитета;
- Примена основних принципа стандардизације;
- Промовисање интереса Института за стандардизацију Србије.

5.2 Стратегије за остваривање циљева

- Праћење рада техничких комитета ISO/TC 34/SC 16, CEN/TC 275 и преузимање нових стандарда и сродних докумената;
- Повећање броја српских стручњака и експерата у раду наведених техничких комитета;
- Повећање броја заинтересованих страна које ће учествовати у раду Комисије;
- Спровођење периодичних систематских прегледа и преиспитивања свих стандарда и сродних докумената израђених од стране Комисије KS E275 како би се

обезбедила валидација примене за све заинтересоване стране које користе ове стандарде;

- Спровођење активности које су усмерене на преузимање европских стандарда при постизању националног интереса и стратешких циљева за испуњење услова за пуноправно чланство Републике Србије у Европској унији у погледу усаглашавања нашег законодавства са законодавством ЕУ.

6 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недовољно учешће домаћих стручњака на доношењу српских стандарда и сродних докумената;
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедби и предлога у вези са нацртима српских стандарда и сродних докумената који се стављају на јавну расправу;
- Недовољно учешће малих и средњих предузећа у раду ове комисије;
- Недостатак финансијских средстава који онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања/прештампавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу;
- Неблаговремено достављање предлога заинтересованих страна за доношење српских стандарда при изради плана рада комисије;
- Недовољно придавање значаја раду чланова комисије за стандарде у организацијама које су их делегирале, што резултује нередовним доласцима чланова на састанке комисија или недостављањем попуњених гласачких листова у случају дописних седница; самим тим долази до одступања од плана доношења стандарда.

7 План активности

Активности Комисије KS E275 у наредних пет година усклађене су са плановима рада комисије кроз:

- планове доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима;
- обезбеђивање усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовање у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада;
- друге послове које предложи надлежни стручни савет.

8 Корисни линкови за све наведене активности

Ради информисања чланова комисије наведени су следећи корисни линкови:

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=623

http://www.iss.rs/tc/work_programme.php?national_committee_id=623

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=560239

http://www.iso.org/iso/home/store/catalogue_tc/catalogue_tc_browse.htm?commid=560239&published=on

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6256&title=Food%20analysis%20-%20Horizontal%20methods>

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/Standards.aspx?param=6256&title=Food%20analysis%20-%20Horizontal%20methods>

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/WP.aspx?param=6256&title=Food%20analysis%20-%20Horizontal%20methods>